

Gedeputeerde Staten**De voorzitter van
Provinciale Staten van Zeeland**
T.a.v. Statengriffier**Onderwerp**
Onderzoek naar Legionella in biologische
Afwalwaterzuiveringsinstallaties**kenmerk**
19430569**behandeld door****verzonden**

Middelburg, 12 november 2019

Geachte voorzitter,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van een landelijk onderzoek naar Legionella risico's in afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's).

In 2016/2017 zijn na twee Legionellose-uitbraken (in Son en Boxtel) biologische afvalwaterzuiveringsinstallaties aangemerkt als de bron voor van de besmettingsgevallen. Vóór deze incidenten was niet bekend dat AWZI's een bron zouden kunnen zijn voor de verspreiding van Legionella. Naar aanleiding van deze constatering is door het RIVM in samenwerking met de omgevingsdiensten en het STOWA een landelijk onderzoek uitgevoerd naar Legionella risico's in AWZI's. Dit heeft geresulteerd in het rapport "*Inventarisatie van Legionellarisico's bij afvalwaterzuiveringsinstallaties*"¹.

Dat Legionella nog steeds een actueel onderwerp is, bleek nog in juni 2019. Toen was er sprake van een Legionella besmetting in de grensstreek (Evergem). Na onderzoek bleek dat een koeltoren van een Vlaams bedrijf (Stora Enso) in Gent de bron hiervan was. Er werden bij dit incident 32 mensen besmet, waarbij twee mensen als gevolg van deze besmetting zijn overleden. Voor installaties zoals koeltorens gelden al specifieke voorschriften ter voorkoming van ontstaan en verspreiding van Legionella. Bovendien worden de locaties van natte koeltorens in Nederland gepubliceerd op de Atlas Leefomgeving. Voor biologische afvalwaterzuiveringsinstallaties geldt dit niet.

Het onderzoeksrapport van het RIVM bevat een landelijke risicoschatting voor AWZI's. Van 567 AWZI's kon een risico-inschatting worden gemaakt. Bij 69 IWZI's (industriële water zuiveringsinstallaties) en 12 RWZI's (rioolwaterzuiveringsinstallaties) is ingeschat dat legionellagroei en verspreiding aannemelijk tot zeer aannemelijk is. Het gaat hier alleen om biologische afvalwaterzuiveringsinstallaties met opgewarmd afvalwater (>25 °C) en waarbij er sprake is van aerosolvorming. Hierdoor ontstaat voor personen die in de buurt komen van een dergelijke installatie een verhoogd risico op besmetting. Het is wel zo dat vanwege de aard van een AWZI de verspreiding van aerosolen minder groot is dan bij koeltorens; dit komt door de beperktere hoeveelheid luchtdoorvoer en warmte inhoud bij AWZI's ten opzichte van koeltorens.

Wat is legionella?

Legionellabacteriën kunnen zich via de lucht verspreiden en een longontsteking veroorzaken als mensen ze inademen. Ze worden meestal verspreid door installaties die water vernevelen, zoals bubbelbaden en 'natte' koeltorens. Sinds 2012 stijgt in Nederland het aantal Legionella-infecties, maar meestal is niet bekend door welke bron mensen ziek zijn geworden.

¹ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2019-0061.pdf>

Situatie in de provincie Zeeland

De Legionella problematiek kan zich dus in theorie manifesteren bij de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en bij industriële waterzuiveringsinstallaties (IWZI's) van bedrijven waarvoor provincie of gemeente bevoegd gezag is in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Het gaat hier dus alleen om biologische afvalwaterzuiveringsinstallaties met opgewarmd afvalwater (>25 °C) en waarbij er sprake is van aerosolvorming.

In Zeeland zijn er 3 rioolwaterzuiveringsinstallaties en 8 afvalwaterzuiveringsinstallaties van bedrijven waarvoor GS bevoegd gezag is, en welke in de onderzoeksgroep vallen. Uit deze groep zijn er op basis van een risico-profiel één RWZI en drie IWZI's van bedrijven bemonsterd.

Bij één van deze vier installaties is een verhoogde concentratie Legionella aangetoond.

Op het moment van bemonstering van deze AWZI was er sprake van een productiestop waardoor het afvalwater langer werd rond gepompt dan gebruikelijk. Bovendien was ook de mate van beluchten beperkt, waardoor de mogelijkheid van aerosol vorming kleiner is. Gelet op de beperkte verspreidingscontour die op basis hiervan verwacht wordt, is het niet de verwachting dat de aangetroffen concentratie Legionella tot besmetting van mensen buiten het terrein zou hebben kunnen leiden. Er zijn bij de GGD ook geen besmettingsgevallen bekend die hieraan gerelateerd kunnen worden. Het bedrijf, de RUD en het RIVM werken samen aan een concrete oplossing, waarbij technische maatregelen worden onderzocht en geïmplementeerd ter voorkoming van het ontstaan en verspreiding van Legionella. Eén van de mogelijkheden die wordt onderzocht is het overkappen van de beluchtingstank. Het is nog niet duidelijk op welke termijn specifieke maatregelen kunnen worden getroffen; dit volgt uit het onderzoek.

Vervolg landelijk

Het RIVM gebruikt de resultaten van het landelijke onderzoek om via modellering meer inzicht te krijgen in het risico op besmettingen. Op basis daarvan kunnen de criteria voor de risicobeoordeling zo nodig worden aangepast. Daarnaast wordt bij 5 locaties (landelijk) via luchtmetingen de effectiviteit van reeds getroffen beheersmaatregelen bepaald. De resultaten zullen bijdragen aan meer kennis over de mogelijkheden om Legionellaverspreiding te voorkomen en te beheersen.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de omgevingsdiensten zijn gezamenlijk een proces opgestart waarbij zal worden bepaald op welke manier een en ander in de toekomst beter kan worden gereguleerd. Daarvoor wordt bepaald wat de best beschikbare technieken (BBT) bij AWZI's zijn, gericht op preventie van ontstaan of van verspreiding van Legionella. De Zeeuwse Milieudiensten zijn hierbij nauw betrokken. Dit zal zich mogelijk gaan vertalen in nadere voorschriften voor bepaalde typen AWZI's.

Vertrouwend u hiermee voorlopig voldoende te hebben ingelicht over dit onderwerp,

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris